AI

DE LATINIS
Numerorum notis,

AD DOMINICVM MAVROCENVM, EQVITEM ac Senatorem Præstantissimum.

VIRTVTE DVCE COMITE FORTVNA.

Venetiis, MDLVII.

F. Thomæ Tosarelli Vtinei Theologi
Dominicani Epigramma.

Cur si contingunt alijs fallacia nocte
SIXTE, Vni occurrunt somnia uera tibi?
Quis putet hoc? nisi qui exutum te cōpede nouit
Corporis, erectam semper habere animam?
Quid faciat uigilans qui talia somniat? & qui
Intentus studijs dum quoque dormit adest?
Felix, ô nimium felix pater alme, Latini
Nominis egregium sidus, & orbis honos.
Ecce omnes tota legimus tua Somnia mente,
Doctorum excubijs anteferenda uirûm.
Et merito. Quis enim quicquam iucundius orbi,
Edere uel grauius nunc queat, aut melius?

DOMINICO MAVROCENO, EQVITI ac Senatori Clarisſimo,

F. SIXTVS Medices Domini-canus, S. P. D.

QVVM ipſe mecum, Dominice optime, tacita cogitatione conſidero, atque collectis animi uiribus efferor ſtudio inueſtigandi, quibus'nam ex reconditis atque abditis fontibus limpidisſima ſomnia (ſic enim appellarim quæque per ſomnum opere noſtro uiſa) nonnunquam nobis inter dormiendum hauriantur; mihi tum uideor difficili in loco uerſari; nec ſatis commodè occurrit animo, quas ea præcipue ad cauſſas referri debeant. Multo autem mihi maior obijcitur difficultas, dum maiori affectu contemplor; cuius'nam a͂uthoris beneficio ex profundo atræ noctis pelago talia profectò emergant, ut fixo in eis intuitu, rationes rerum non minus abſtruſa qualitate perdifficiles, quàm altitudine ſu-

ſimis ac ſyncerae ueritatis admirabiles, à pleriſque lucidè uelut in ſpeculo ac diſtinctè conſpiciantur. Iam illud perſpicuum fuerit, hoc in loco, me ea recenſenda non ducere quæ aut futura prænuncient, aut ſupernis è ſedibus, ſolutisque à corpore mentibus deſcendunt oracula; ſed ea modo quæ ſenſus intellectus'ue noſtri ſemine, uel ſponte ſua propagantur, ſiue (ut ſemel dicam) quæ hominum generi natura rerum tribuit ſuis uiribus conquirenda. Cui enim id non mirum cenſeri poterit, ſi quæ asſidua ac diligenti lucubratione alijsque eruditisſimorum hominum artibus uigilantes attingere nequimus, illa eadem profundo ſomno propemodum ſepulti cumulatisſime aſſequamur? Illud etiam mirabilius exiſtimari debet, quod tamen pleriſque haud abiecti pectoris hominibus non raro contingit; ut ea dormientes intueantur, que nunquam antea uigilantes tentauerant: de quibus nunquam antea cogitarant. Tam diues & ferax eſt hæc animi ſoboles; ut uel per quietem nobiſcū benigne liberaliterque uerſetur.

Dum igitur animum conuerto ad hęc ipſa ſomniorum genera, & pariter iucundisſima recordatione ante oculos mentis conſtituo quæ mihi proximè decurſa nocte, immò ſub diluculum, ſed uel meridiana luce clariora per ſoporem cōtigerunt; in eam denique lubens & uolens deuenio ſententiam, ut uiſiones conſpicuas, quæ nullis ab exte-

ra

ra mente adminiculis, sed uel naturā, uel (ut aiunt) marte nostro nobis eueniunt, tribus quasi è fontibus manare planè mihi persuadeam. Atq; hanc meam opinionem, fortasse etiam Peripateticis, Academicis quidem sine dubio placituram esse confido. Primum quidem assentior, eas (ut ab Aristotele Philosophorum omnium clarissimo edocti sumus) ob simulacra nobis adnasci, quæ post multiformes sensuum functiones imo in corde residere, animoque obuersari secundum quietem solent. Sæpe enim fit ut cogitationes sermonesque nostri pariant aliquid in somno, de quo sæpisimè uigilantes solebamus cogitare atque loqui, ut apud Ciceronem Carthaginiensis ille Scipio commemorabat.

Secundo loco, illius somniorum generis rationem habendam esse duxerim, quæ amplissima fide eò sunt recepta, quòd exquisitis rationibus communita; quippè ut referātur quæ uidere uidemur dum dormimus, ad atræ bilis, uel phlegmatis, aliorum'ue corporis humorum concitatam ultroque inualescentem copiam; è quibus non secus atque de metallis aurifices ex lydio lapide, de affectis ægritudine corporibus coniecturā, eamque certam faciunt Medicorum peritissimi.

Postremo autem (quod à præsenti instituto forte non erit alienum) ex alia altiorique radice illustria præstantium uirorum uisa pullulare & consurgere, tanquam florentes & refertos fructibus

ramos intelligo; atque ex eo potisſimum, Quòd mens humana frequenti rerum ſublimium contemplatione fœcundior effecta, interdũ per quietem dum ab officijs corporis paululum libera eſt, nonnulla egregia contemplando parit, quæ uel homo uigilans, diligentisſimoque adhibito ſtudio non concepiſſet. Cui enim non explorata fuerit humanæ mentis nunquam perituræ uiuacitas, quæ ſoleat noua ſemper cudere, atque collecta in ſeipſam, uel in ipſo ſomni ocio neſciat uacare negocio? Nec uerò uideo, quo nam pacto per ſemitas inter admodum depreſſa phantaſmatum ſomnia, & inſigniter ſupra nos elucentia quæ ſolo numinis afflatu comparantur, media ſit incedendum uia, niſi forte animos generoſo uirtutum ſemine refertos, multo cum fœnore nobiliorẽ hunc partum eniti ac edere poſſe dicamus. Et enim cui à ratione alienum eſſe uideatur, ſi quemadmodum altrix animalium facultas, dum reliquæ uires quieſcunt tum optime uigeat; ſic mentis aciem in homine permultum roboris acquirere tum maxime putemus, quum minime à ſenſibus obturbatur, nec à ſuo munere per ſenſus auocatur?

Verè igitur hoc mihi uideor eſſe ex hac diſputatione collecturus, ut tametſi recondita ſpectra, atque immodica humorum ubertas pariant uiſiones; ex contemplationis tamen uſu, qualia dicta ſunt efflore ſcere, ac redundare oporteat; ut ij ſint fructus mentis, qui cum generoſa ſtirpe conſentiant.

ant.

ant . Porrò inde ortum existimo, ut probè institutorum hominum somnia, nimirum quòd non distorta, non obscœna, non inerudita, sed euidentia, pudica, grata, & seria nonnunquam, uel utique uero similia, & ob id cęteris meliora, eximijs laudibus à Philosopho in Ethicorum libris efferantur. Talia certè tibi purgatissimæ mentis uiro sæpius contigisse non ambigo, quæ summos homines, ac summis ingeniis præditos dilucidè intuitos esse, multa auditu, plura scriptorum memoria collegi. Mihi quidem (si parua magnis conferre permittas) non modo senio prægrauante, sed etiam florente iuuenta claritas uidendi non maxime defuit, sublimitas tamen uisorum certè defuit. Senioribus autem id usu euenire, nempè ut admiranda crebro secundum quietem perspiciant, minus admiror, siquidem eorum animus ereptus ferè ab imbecilli corporis compagibus liberius atria excelsa, καὶ τὰ θεῖα perlustrare ualet, quæ tamen ipsi antea dum robustiorem degerent ætatem uix à limine salutare, aut ne leuiter quidem attingere potuissent.

Age uerò illud cum primis somniorum coniectoribus haud uulgari animaduersione expendendum, sanè ut ea consonanti proportione perinde atque eiusdem æmula musæ, somniantis hominis ordini, studiis, consuetudini, uitæque instituto, eodem tenore, uice mutua respondentia comperiantur. Proinde apud Homerum Agamemno-

nis somnium (quòd suadente Nestore, de statu publico somnianti Regi credẽdum) summa cum fide, legitur, susceptum fuisse.

His igitur (ut ad rem literariam transire liceat, quandoquidem & Musis erumpunt somnia sua) simillimum profectò mihi contigit, quod super Numerorum Notis tecum disserere uidebar quietis tempore, tametsi aliàs nunquam (ingenuè fateor) nec sensibus id hauseram, nec simile quicquam animo conceperam. Idipsum autem, Vir eximie, quando te percontante sum uisus depromere, iure optimo per hanc epistolam, & si minus disertam, uniuersam rei seriem, quasi humanitati tuæ quicquid est acceptum referens, eidem significare; pariter ac dedicare ex animo certè constitui. Ad rem itaque uenio, quam proximo, ut potero, ordine comprehendam.